

PLAN CMENTARZA KOMUNALNEGO

HISTORIA CMENTARZA

Cmentarz komunalny zwany pierwotnie (do 1945r.) CMENTARZEM LEŚNYM („Waldfriedhof”). Powstał w 1925r. z inicjatywy proboszcza Alfonsa Buchholza, który pragnął zapobiec dalszej dewastacji i zarastaniu terenów dawnych ogrodów Ignacego Krasickiego, jak również zaspokoić rosnące potrzeby sepulkralne lidzbarczan. Wykorzystując zróżnicowane ukształtowanie terenu, twórcy nowego cmentarza zaplanowali istniejącą do dziś Drogę Krzyżową, której kulminacyjne punkty stanowią kaplice nr 12 (monumentalna scena Ukrzyżowania w formie łuku triumfalnego – symbol zwycięstwa Chrystusa nad śmiercią, z figurami Marii i św. Jana po bokach), nr 13 (podziemna kaplica Złożenia do Grobu). Kaplica nr 12 położona jest na sztucznie wzniesionym pagórku o tarasowych zboczach, symbolizujących „kregi dantejskie”; kaplica nr 13 – przy głównym rondzie cmentarza; kaplica nr 14 – na jej zapleczu poniżej.

Pozostałe stacje mają postać skromniejszych kapliczek kolumnowych z płaskorzeźbionymi, polichromowanymi przedstawieniami kolejnych scen Drogi Krzyżowej. Wszystkie stacje wykonał w 1927r. F. Drexler z Monachium. Jednym z pierwszych nagrobków był (również zachowany) pomnik wielokrotnego rekordzisty świata w sportach lotniczych, weterana Wielkiej Wojny 1914 – 1918, Ferdynanda Schulza (zginął w wypadku lotniczym w 1929r.), położony przy głównym rondzie. Po 1945r. większość dawnych nagrobków uległa likwidacji wskutek braku opiekunów i długoletniego użytkowania cmentarza przez nowo przybyłą ludność. Z nielicznych zachowanych pomników warto zwrócić uwagę na ozdobne, wykonane w drewnie lub metalu krzyże nagrobne przedwojennych proboszczów lidzbarskich i kilkanaście rzeźbionych w kamieniu lub cemencie pomników prywatnych osób, w tym ongiś zasłużonych dla miasta.

Spośród tych ostatnich szczególnie ciekawe są drewniane krzyże sygnowane nazwiskiem Michaela Lipowa (wyjechał do Nadrenii przed 1939r. i tworzył jeszcze po wojnie, m.in. nagrobek pomysłodawcy cmentarza, ks. A. Buchholza). Cmentarz częściowo otacza zabytkowy mur z dwiema ozdobnymi bramami od strony ulic: Krasickiego i Kopernika. W północnym rejonie zachowały się pozostałości dwu stawów. Pierwotny układ cmentarza niemal nie uległ zniekształceniu, co – obok starodrzewu – stanowi dodatkowo o jego zabytkowym charakterze. Współczesne nagrobki wykazują się daleko idącą typowością, z nielicznymi wyjątkami. Ważnym dla obecnych mieszkańców miasta obiektem jest położony w centrum ronda krzyż – pomnik poświęcony obywatelom polskim - ofiarom hitleryzmu i stalizmu z lat 1939 – 1956.

OPRACOWAŁ: Sławomir Skowronek

ZABYTKE CMENTARZA

- DROGA KRZYŻOWA
- STUDNIA OCZYSZCZENIA
- OGRODZENIE Z BRAMAMI WEJŚCIOWYMI

ZABYTKOWE NAGROBK

1. Nagrobek NN
2. Nagrobek Otto Scheera (1887 – 1926)
3. Nagrobek Anny Döhning
4. Nagrobek Aloysiusa Penkwitta (1875 – 1931)
5. Krzyż rodziny Schwenzfeier
6. Nagrobek ks. prof. Pawła Dudeckiego
7. Nagrobek archidiecezjalnego i kanonika warmińskiego Theodora Matthee

8. Krzyż Franza Petera
9. Krzyż archidiecezjalnego Karla Neumanna
10. Krzyż proboszcza Antona Froelicha
11. Krzyż proboszcza Franza Lilienthala
12. Krzyż proboszcza Bernharda Renkela
13. Nagrobek małżonków Marii i Augusta Grunert
14. Krzyż Ignacego Linkiewicza (17.01.1900 – 25.06.1946)
15. Płyta nagrobna ks. Ludwika Syrewicza (15.08.1888 – 21.12.1947)
16. Nagrobek Heleny Syrewicz (7.09.1878 – 19.09.1949)
17. Krzyż Aleksandra Wieliczko (7.01.1875 – 19.01.1947)
18. Krzyż NN

19. Nagrobek Wincentego Saletisa (zm. 19.01.1951)
20. Krzyż Augusta Wernera (21.01.1872 – 18.02.1943)
21. Nagrobek Kathariny Rochow (23.02.1863 – 19.09.1927) z domu Weiss
22. Pomnik lotnika Ferdinanda Schulza (30.09.1850 – 2.08.1928)
23. Krzyż Ferdinanda Magera (30.09.1850 – 2.08.1928)
24. Nagrobek Helene Freundt i Bernharda Kleina
25. Nagrobek Aloysiusa Armborst
26. Nagrobek Carla Kerbauma i Bernharda Freundta
27. Krzyż NN
28. Krzyż Margarete i Jozefa Hippler

Wyszukiwarka grobów znajduje się na portalu miejskim www.lidzbarkw.eu